

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΡΟΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΩΝ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

α) Αναφορικά με το επιχείρημα ότι η «υποχρεωτικότητα» στην συνεπιμέλεια (οριζόντια ρύθμιση) ΔΕΝ λειτουργεί προς όφελος των τέκνων.

Στην πραγματικότητα η άρνηση για συνεργασία στην άσκηση της επιμέλειας των τέκνων, υποκρύπτει την έλλειψη διάθεσης απώλειας του κυριαρχικού ελέγχου που είχαν πάνω στα τέκνα τους οι μητέρες, τα τελευταία σαράντα χρόνια. Αυτό το κοινωνικό δεδομένο, απλά αρνούνται να αποχωριστούν.

Το επιχείρημα δε ότι η συνεπιμέλεια λειτουργεί προς όφελος του τέκνου μόνον σε περίπτωση καλής και αγαστής συνεργασίας, είναι απόλυτα λογικά ανακόλουθο, δεδομένου ότι το εκάστοτε ζευγάρι αν μπορούσε να συνεννοηθεί, δεν θα χώριζε, και συνεπώς δεν θα υπήρχε και λόγος συζήτησης περί του τρόπου άσκησης της γονικής μέριμνας. Αν θέλουμε ειλικρινώς να χτίσουμε μια κουλτούρα συνεργασίας των γονέων μετά την διάσταση ή τον χωρισμό αυτό μπορεί να γίνει μόνον με την πραγματική εξίσωση των δικαιωμάτων των γονέων και την αντιμετώπιση τους στην πράξη από τα Δικαστήρια ως ίσους.

Η πραγματικότητα που προσπαθούν επιμελώς να κρύψουν είναι, ότι ορισμένες μητέρες του τόπου μας, γνωρίζουν καλά ότι με το υπάρχον νομοθετικό και νομολογιακό πλαίσιο, σε περίπτωση προσφυγής τους στην δικαιοσύνη, έχουν αντικειμενικό πλεονέκτημα το οποίο και επιθυμούν να διατηρήσουν.

ΔΕΝ είχαν, ούτε και θα έχουν, εφόσον δεν υλοποιηθεί η προτεινόμενη αλλαγή, (βλέπε κάτωθι-προτεινόμενες και επιβεβλημένες αλλαγές) κανένα απολύτως λόγο να μπουν σε διαδικασία συναίνεσης.

Έτσι λοιπόν το επιχείρημα ότι το παρόν Νομοσχέδιο θα εντείνει τις αντιδικίες είναι επίσης προσχηματικό δεδομένου ότι ακριβώς αυτό συντηρεί η υπάρχουσα Νομολογιακή κατάσταση, την αντιδικία. Την συντηρεί, αντιμετωπίζοντας τους γονείς ως μη ίσους.

Αυτό που πραγματικά και ανομολόγητα φοβάται η πλευρά των αρνητών είναι η νέα κουλτούρα συνεργασίας και συναίνεσης διότι στην πραγματικότητα έμαθαν να λειτουργούν ανέλεγκτα και μονομερώς όλα αυτά τα χρόνια. Μάλιστα προκειμένου στην πραγματικότητα να καταφέρει το παρόν Νομοσχέδιο να άρει/περιορίσει την αντιδικία και να προάγει την φιλική δικαιοσύνη καθίστανται

επιβεβλημένες και συγκεκριμένες βελτιωτικές αλλαγές χωρίς τις οποίες, η πολυπόθητη αλλαγή, δεν θα επιτευχθεί. (βλέπε πιο κάτω)

β) Αναφορικά με το επιχείρημα ότι η συνεπιμέλεια ήδη προβλέπεται στο υπάρχον Δίκαιο.

Το επιχείρημα αυτό παραγνωρίζει ότι με βάση το ισχύον δίκαιο (1513 Α.Κ.) η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να αποφασισθεί μόνον εφόσον οι γονείς συμφωνούν (καθορίζοντας ταυτόχρονα και τον τόπο κατοικίας του τέκνου) ενώ ο δικαστής από μόνος του μπορεί να προβεί μόνο σε χρονικό επιμερισμό αυτής, τον οποίο όμως και ποτέ (εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων) δεν αποτόλμησε. Και φυσικά αυτό είναι έως ένα βαθμό κατανοητό, δεδομένου ότι ο Δικαστής δεν έχει το ανάλογο υποστηρικτικό πλαίσιο για να αναβαθμίσει την γνώση του αναφορικά με ζητήματα που βρίσκονται εκτός του επιστημονικού του πεδίου όπως ενδεικτικά θα αναφέρουμε, γνώσεις παιδοψυχιατρικής, παιδοψυχολογίας, παιδαγωγικής, κτλ).

Συνεπώς νομοτελειακά θα αποφασίσει με βάσει τα στερεότυπα. Πρέπει να καταστεί σαφές ότι οι αρνητές της αλλαγής προβάλλουν το συγκεκριμένο επιχείρημα προσχηματικά δεδομένου ότι γνωρίζουν πολύ καλά τα ως άνω (την ύπαρξη δηλαδή του νομολογιακού εθίμου) και δεν επιθυμούν την ουσιαστική αναθεώρηση του Οικογενειακού Δικαίου ώστε να αποκατασταθεί το αυτονόητο. (Το οποίο είναι η συμμετοχή και των δύο γονέων, εφόσον είναι κατάλληλοι, μπορούν και το επιθυμούν, ισόχρονα και εξίσου στην ανατροφή των τέκνων τους).

γ) Αναφορικά με το επιχείρημα ότι με το παρόν Νομοσχέδιο ο κακοποιητικός γονέας θα επικοινωνεί με το τέκνο για πολλά χρόνια (λόγω καθυστέρησης επέλευσης του αμετακλήτου)

Το ως άνω επιχείρημα προβάλλεται επίσης προσχηματικά και με διάθεση αποπροσανατολισμού. Αυτό που δεν διατυπώνει ξεκάθαρα η πλευρά των αρνητών είναι ότι κατά την θεώρηση τους είναι αποδεκτό/ανεκτό, ένας πατέρας να παρεμποδίζεται στην επικοινωνία με το τέκνο του μόνο με την κατάθεση μιας μήνυσης στα πλαίσια του Ν. 3500/2006. Παρότι αυτονόητα, απερίφραστα καταδικάζουμε κάθε περιστατικό ενδοοικογενειακής βίας, είναι αδιανόητο να μπορεί κάποιος να περιορίσει/απαγορεύσει την επικοινωνία του πατέρα με το τέκνο, απλά με την κατάθεση μιας μήνυσης στα πλαίσια του Ν. 3500/2006 χωρίς

να απαιτείται και η καταδίκη του για την διάπραξη. Πέραν του ότι αρκετές μηνύσεις στα πλαίσια του Ν. 3500/2006 είναι ψευδείς και κατασκευασμένες δεν μπορεί να γίνει ανεκτό από τον νομικό μας πολιτισμό, η κατάθεση μιας τέτοιας μήνυσης με φερόμενο θύμα τον εκάστοτε γονέα, χωρίς καταδίκη, να μπορεί να αποκλείσει/περιορίσει την επικοινωνία του πατέρα με το τέκνο του, και μάλιστα στις περιπτώσεις που η επικαλούμενη παραβατική συμπεριφορά δεν στρέφεται καν κατά του τέκνου.

Δεν μπορεί επίσης να γίνει ανεκτό με βάση τον νομικό μας πολιτισμό, εξαιτίας ορισμένων εξαιρέσεων (κακοποιητικών συμπεριφορών), να «καταδικάζεται» εξ ορισμού και να αντιμετωπίζεται ως εν δυνάμει κακοποιητικό, το σύνολο του αντρικού πληθυσμού της χώρας μας.

Εξάλλου ο Νόμος δίνει την δυνατότητα εκτός της μηνύσεως στα πλαίσια του Ν. 3500/2006, δια αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων (και μάλιστα δια προσωρινής διαταγής, εντός ολίγων ημερών ή ακόμα και ωρών ακόμα και χωρίς κλήτευση σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις) να αιτηθεί ο εκάστοτε κακοποιημένος γονέας την απαγόρευση προσέγγισης του από τον έτερο γονέα δράστη.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Η όποια μεταρρύθμιση του υπό διαβούλευση νομοθετήματος για να εφαρμοστεί με επιτυχία, θα πρέπει να είναι προσανατολισμένη και διασφαλιστική της εφαρμογής της **‘φιλικής δικαιοσύνης’**, χωρίς αντιδικία των γονέων, με προώθηση του θεσμού της διαμεσολάβησης.

Εφόσον ο Νέος Νόμος καθιερώσει την πραγματική ισότητα των γονέων και την συμμετοχική και ισόχρονη κατά κανόνα ανατροφή των τέκνων τους, κάθε “όρεξη κατάχρησης” θα εξαλείφεται. Από την διεθνή εμπειρία, όπου εφαρμόστηκε το μοντέλο της αποκλειστικής επιμέλειας οι υποθέσεις καταλήγανε στα ακροατήρια. Όπου εισήχθη τον νέο μοντέλο της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας, οι περισσότερες υποθέσεις λύνονται συναινετικά έξω από τα δικαστήρια. **Ο εξωδικαστικός συμβιβασμός διευκολύνεται από τα όρια.** Εφόσον αυτά τεθούν και διασφαλισθεί η έως σήμερα θεωρητική ισότητα των φύλων, στο ζήτημα της ανατροφής των τέκνων τους, ο εκάστοτε γονέας με «αρνητική διάθεση» ελλείπει

της δυνατότητας καταχρηστικής συμπεριφοράς, θα περιορίσει νομοτελειακά την αντίθεση του με αποτέλεσμα **να ενισχύεται η συναίνεση** που οδηγεί σε προστασία του συμφέροντος του τέκνου. Κατά την άποψη μας αν είναι δύσκολο να συνεννοηθούν δύο άνθρωποι που δεν τα κατάφεραν, είναι ακόμα δυσκολότερο έως ανέφικτο να αναμένει κανείς από έναν χωρισμένο και γεμάτο αρνητικά συναισθήματα γονέα να σεβαστεί τα δικαιώματα του έτερου, όταν απλά δύναται να μην το πράξει.

Αναγνωρίζουμε πως αυτονόητα υπάρχουν ικανές μητέρες που παρά την διάσταση και τον χωρισμό ποτέ δεν διανοήθηκαν, να αποξενώσουν τον πατέρα, αναγνωρίζοντας την σημασία του και εστιάζοντας στο συμφέρον του παιδιού τους και όχι στις προσωπικές τους διαφορές. **Οι μητέρες αυτές αποτελούν σίγουρα τον φάρο της αλλαγής. Κάποιες εξ αυτών δε, που υφίστανται ψυχική και σωματική βία στους κόλπους της οικογένειας, θα πρέπει να προστατευθούν μαζί και με τα τέκνα τους. Αυτονόητο δε ότι οποιαδήποτε κακοποιητική συμπεριφορά από πλευράς του πατέρα απέναντι στην μητέρα αλλά ιδίως απέναντι στο τέκνο θα πρέπει να αποτελούν εξαίρεση στον κανόνα της από κοινού και εξίσου άσκησης της γονικής μέριμνας. Το αυτό βέβαια θα ισχύει και στην περίπτωση της ψυχικής και σωματικής κακοποίησης του άντρα αλλά και των τέκνων από την μητέρα, φαινόμενο επίσης σύνθηδες σήμερα.**

Το παρόν Νομοσχέδιο διακατέχεται από αγαθές προθέσεις αποκατάστασης των ανισοτήτων που διαπλάστηκαν νομολογιακά από την ερμηνεία του υπό αναθεώρηση Νόμου. Για να επιτελέσει όμως το αποκαταστατικό του έργο και να ευθυγραμμιστεί με την κοινωνική και Ευρωπαϊκή επιταγή, καθίστανται επιβεβλημένες ορισμένες τροποποιήσεις. **Οι τελευταίες, θα αποτρέψουν την δημιουργία μιας νέας Νομολογίας «της εύκολης λύσης» και θα προάγουν την φιλική δικαιοσύνη και την προσφυγή στην εκούσια διαμεσολάβηση.**

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ

Ο βασικός άξονα θεώρησης μας είναι ότι η διατύπωση κανόνων (π.χ. **1513 Α.Κ.**) οι οποίοι ακολουθούνται από γενικά διατυπωμένες εξαιρέσεις αφήνουν περιθώριο κατάχρησης και ολίσθησης στο προγενέστερο καθεστώς (του κανόνα της ανάθεσης αποκλειστικής επιμέλειας). Ενδεικτικά αναφέρουμε την διατύπωση της παραγράφου 2 του νέου άρθρου **1514 Α.Κ.** «*Αν δεν είναι δυνατή η από κοινού άσκηση*

της γονικής μέριμνας, εξαιτίας διαφωνίας των γονέων και ιδίως αν ο ένας γονέας αδιαφορεί ή δεν συμπράττει σ' αυτή ή δεν τηρεί την τυχόν υπάρχουσα συμφωνία για την άσκηση ή τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας ή αν η συμφωνία αυτή είναι αντίθετη προς το συμφέρον του τέκνου ή αν η γονική μέριμνα ασκείται αντίθετα προς το συμφέρον του τέκνου, καθένας από τους γονείς προσφεύγει σε διαμεσολάβηση. Αν διαφωνούν, αποφασίζει το Δικαστήριο.»

Θα πρέπει, κατά την άποψή μας, η αναχώρηση από την αρχή του κανόνα της από κοινού, εξίσου και ισόχρονης άσκησης της γονικής μέριμνας να μπορεί να λάβει χώρα, επί συγκεκριμένων και ειδικά διατυπωμένων περιπτώσεων όπως ενδεικτικά στην περίπτωση της δευτέρας παραγράφου του άρθρου 1532 Α.Κ. Μπορεί τουλάχιστον η αναχώρηση αυτή να προβλέπεται με την επίκληση μόνον «σπουδαίου λόγου» και με ενδεικτική απαρίθμηση. Αυτό διότι η αναχώρηση από την αρχή της από κοινού, εξίσου και ισόχρονης άσκησης της γονικής μέριμνας με εναλλασσόμενη κατοικία, σηματοδοτεί την δημιουργία γονέων δύο κατηγοριών (πρωταρχικού και δευτερεύοντα) και συνεπώς θα πρέπει να διατάσσεται μόνον κατ' εξαίρεση.

Το επόμενο παράδειγμα γενικά διατυπωμένης εξαίρεσης στον κανόνα εντοπίζεται στο άρθρο 1520 Α.Κ. «Ο χρόνος επικοινωνίας του τέκνου με φυσική παρουσία με τον γονέα, με τον οποίο δεν διαμένει, τεκμαίρεται στο 1/3 του συνολικού χρόνου, εκτός αν ο γονέας αυτός ζητά μικρότερο χρόνο επικοινωνίας ή επιβάλλεται να καθορισθεί μικρότερος ή μεγαλύτερος χρόνος επικοινωνίας για λόγους που αφορούν στις συνθήκες διαβίωσης του τέκνου ή στο συμφέρον του τέκνου, εφόσον, σε κάθε περίπτωση δεν διαταράσσεται η καθημερινότητα του τέκνου.

Η συγκεκριμένη διατύπωση, κατά την άποψη μας, αφήνει σημαντικά περιθώρια κατάχρησης και επίκλησης των ως άνω γενικά διατυπωμένων κριτηρίων (συνθήκες διαβίωσης, συμφέρον του τέκνου κ.τ.λ.), με αντανακλαστική συνέπεια την ενίσχυση της αντιδικίας και την απομάκρυνση από την φιλική και εξωδικαστική διευθέτηση. Επίσης η υπαναχώρηση στο κατατεθέν σχέδιο Νόμου από την προϋπόθεση αμετάκλητης καταδίκης του γονέα ως προϋπόθεση για τον αποκλεισμό ή περιορισμό της επικοινωνίας και η αντικατάσταση της με την διατύπωση «ιδίως όταν ο γονέας με τον οποίο δεν διαμένει το τέκνο κριθεί ακατάλληλος να ασκεί το δικαίωμα επικοινωνίας» είναι ασφαλώς εσφαλμένη.

Τέλος, η αφαίρεση της λέξεως «οριστική» από την διατύπωση του άρθρου **1519 Α.Κ.** δυναμιτίζει σημαντικά τα θεμέλια του νομοθετήματος δεδομένου ότι επιτρέπει την μεταβολή του τόπου διαμονής ενός τέκνου που επιδρά ουσιωδώς στο δικαίωμα επικοινωνίας του γονέα που δεν διαμένει με αυτό, δια της, νομοτελειακά, γρήγορης κρίσης μιας προσωρινής διαταγής στα πλαίσια αίτησης ασφαλιστικών μέτρων.

Ένα τόσο σημαντικό ζήτημα όπως αυτό, θα πρέπει θεωρούμε, οπωσδήποτε να κρίνεται με οριστική δικαστική απόφαση, και με την επίκληση και απόδειξη απόλυτα σπουδαίων λόγων.

Από το ακόλουθο ενδεικτικό παράδειγμα καθίσταται σαφής η προβληματική. Έστω μόνιμη κατοικία του ανηλίκου η Αθήνα. Κατόπιν χορήγησης προσωρινής διαταγής μετοίκηση του ανηλίκου σε επαρχιακή πόλη. Κατόπιν έκδοσης απόφασης επί της αίτησης των ασφαλιστικών μέτρων τυχόν επιστροφή του στον αρχικό τόπο κατοικίας του. Κάτι τέτοιο δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του τέκνου και συνεπώς το παρόν άρθρο χρήζει τροποποίησης.

Το επιχείρημα μας ενισχύεται και εκ του γεγονότος ότι ακόμα και το αρχικό άρθρο 1519 Α.Κ. που συμπεριλάμβανε την λέξη «οριστική» δεν κατάφερε να αποτρέψει την αλλαγή κατοικίας ανηλίκων δια προσωρινών διαταγών στα πλαίσια αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων. Οι αιτήσεις αυτές, αναμένεται λογικά να αυξηθούν, κατόπιν της απόσυρσης πλέον της αναγκαιότητας ύπαρξης μιας οριστικής δικαστικής κρίσης για το ζήτημα.

Η αναμόρφωση και εξυγίανση της Ελληνικής κοινωνίας απαιτεί θάρρος και όχι ισορροπητική θεώρηση.